

บทที่ 5

สรุปผล และข้อเสนอแนะ

สรุปผล

การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Participation)

ในการออกแบบและพัฒนาผังแม่บทเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าซับลังกาอย่างยั่งยืนเป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research: PAR) โดยชุมชนตำบลกุดตาเพชร และภาคีที่เกี่ยวข้องเป็นผู้ช่วยดำเนินงานวิจัยร่วมกับคณะผู้วิจัย เริ่มต้นด้วยการศึกษารวบรวมสำรวจสภาพพื้นที่ องค์ประกอบทางกายภาพและนามธรรม ศักยภาพของพื้นที่ ภูมิทัศน์วัฒนธรรม จากนั้นจึงจัดประชุมชนกลุ่มย่อย ร่วมวิเคราะห์และพิจารณาพิจารณาจัดทำเป็น ระบบฐานข้อมูลเพื่อใช้เป็นแนวคิดและแนวทางในการกำหนดผังแม่บทการใช้ประโยชน์ที่ดินและพัฒนาการออกแบบผังบริเวณทางสถาปัตยกรรมและภูมิสถาปัตยกรรมให้เป็นแหล่งศึกษาธรรมชาติและแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน จากนั้นในขั้นตอนของการค้นคว้าหาแนวทางการพัฒนา ชุมชนและภาคีที่เกี่ยวข้องยังได้ส่งตัวแทนและผู้นำชุมชนร่วมประชุมกลุ่มย่อยระดมความคิดเห็น ร่วมกำหนดกรอบแนวคิด ร่วมกำหนดขอบเขตการพัฒนาฯและพิจารณาพิจารณาแนวทางการพัฒนาผังแม่บทเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าซับลังกาจนสิ้นสุดกระบวนการวิจัย

กระบวนการทำวิจัย (Action)

แนวการออกแบบและพัฒนาผังแม่บทเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าซับลังกาอย่างยั่งยืนเป็นการศึกษาสำรวจข้อเท็จจริงของสภาพการณ์ที่เกิดขึ้นพร้อมทำความเข้าใจองค์ประกอบทางกายภาพและนามธรรม ศักยภาพพื้นที่และภูมิทัศน์วัฒนธรรมเป็นระบบฐานข้อมูลเพื่อนำไปวิเคราะห์กำหนดผังแม่บทการใช้ประโยชน์ที่ดินและออกแบบผังบริเวณทางสถาปัตยกรรมและภูมิสถาปัตยกรรมให้เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าซับลังกาเป็นแหล่งศึกษาธรรมชาติและท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน

การตอบคำถาม (Research)

ผลจากการวิจัยเป็นตอบคำถามเกี่ยวกับการจัดการความรู้ของชุมชนในเรื่อง องค์ประกอบทางกายภาพและนามธรรม ศักยภาพพื้นที่และภูมิทัศน์วัฒนธรรม โดยมีการทำระบบฐานข้อมูลทางกายภาพของเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าและเล็งเห็นคุณค่าร่วมของชุมชนที่ส่งผลให้เกิดความภาคภูมิใจตระหนัก หวงแหนมรดกทางธรรมชาติของตน ทั้งนี้ยังเป็นจุดเริ่มต้นของแนวคิดในด้านการพัฒนา

สิ่งแวดล้อมทางกายภาพของพื้นที่ ซึ่งร่วมกันกำหนดแนวคิด ขอบเขตการใช้ประโยชน์และแนวทางการวางผังแม่บทการใช้ประโยชน์ที่ดินและวางผังบริเวณจนเกิดการเรียนรู้ในการบริหารจัดการและพัฒนาสิ่งแวดล้อมทางกายภาพในด้านสถาปัตยกรรมและภูมิสถาปัตยกรรมทำให้ชุมชนมีความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาพื้นที่ที่มีความสอดคล้อง เหมาะสมกับเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าและชุมชน ขณะเดียวกันยังสามารถสร้างแนวร่วมในการปกป้อง รักษาผืนป่าซับลังกาให้คงอยู่สืบไป

จากการศึกษาและกำหนดขอบเขตการใช้สอยพื้นที่ให้เป็นแหล่งศึกษาทางธรรมชาติและแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้วยการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research: PAR) โดยชุมชนกุดตาเพชรและภาคีที่เกี่ยวข้องดำเนินการวิจัยร่วมกับคณะผู้วิจัยพบว่า เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าซับลังกาเป็นผืนป่าที่ถูกทำลายจนเสื่อมโทรมมาก่อน ปัจจุบันกำลังได้รับการฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทั้งสัตว์ป่าและพรรณพืชขึ้นใหม่ ทั้งนี้ด้วยองค์ประกอบทางกายภาพและนามธรรมของพื้นที่ทำให้เกิดภาพความเข้าใจเปรียบเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าซับลังกาคลายกับแหล่งน้ำขนาดใหญ่ในรูปของป่าไม้และภูเขา ซึ่งแหล่งน้ำที่มีลักษณะเป็นป่าไม้และภูเขาแห่งนี้มีบทบาทสำคัญเป็นพื้นที่อนุรักษ์สัตว์ป่าและพรรณพืช อีกทั้งยังเป็นศูนย์กลางการผลิตน้ำต้นทุนให้แก่ชุมชนโดยรอบ ในการนี้จากบทเรียนที่ได้รับในอดีตเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าซับลังกาไม่สามารถสร้างแนวร่วมภาคประชาสังคมให้เป็นแรงสนับสนุนช่วยปกป้องและอนุรักษ์ผืนป่า อนาคตข้างหน้าชะตากรรมของเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าซับลังกาอาจจะเกิดขึ้นซ้ำรอยเดิม ฉะนั้นการเปิดรับแนวร่วมภาคประชาสังคม เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าซับลังกาจะต้องปรับบทบาทใหม่ของตนเพิ่มขึ้น นอกเหนือจากการดูแลรักษาผืนป่า คือ การใช้พื้นที่เป็นแหล่งศึกษาธรรมชาติและท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ซึ่งการพัฒนาพื้นที่ดังกล่าวในขั้นต้นการศึกษาและวิเคราะห์ศักยภาพและวัตถุประสงค์การใช้สอยพื้นที่รวมทั้งแนวคิดการออกแบบพื้นที่และขอบเขตการใช้พื้นที่ นับว่าเป็นสิ่งสำคัญมีจำเป็นอย่างยิ่งต่อการกำหนดขอบเขตการใช้ประโยชน์ที่ดินให้เป็นแหล่งศึกษาธรรมชาติและท่องเที่ยวเชิงนิเวศควบคู่กับการอนุรักษ์ความอุดมสมบูรณ์และความหลากหลายทางชีวภาพตามเนื้อหาสังเขป ดังนี้

ตอนที่ 1 ศึกษาวิเคราะห์พื้นที่ทางกายภาพและประเมินศักยภาพการใช้พื้นที่เป็นแหล่งศึกษาทางธรรมชาติและแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

จากการลงสำรวจพื้นที่ทางกายภาพและประเมินศักยภาพการใช้พื้นที่ในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าซับลังกา พบว่า ชุมชนที่อยู่รอบเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าซับลังกาได้เห็นความสำคัญกับพื้นที่ มีการจัดการความรู้เกี่ยวกับระบบนิเวศ ความเข้าใจต่อการอนุรักษ์ และมองเห็น

ความสัมพันธ์ระหว่างระบบนิเวศกับการดำรงชีพของคนที่ได้รับประโยชน์จากเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าซับลังกา รวมถึงชุมชนเกิดความภาคภูมิใจ ตระหนักและหวงแหนระบบนิเวศในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าซับลังกา ทั้งนี้จากการศึกษาสิ่งแวดล้อมทางกายภาพและความสัมพันธ์เชิงพื้นที่เห็นได้ชัดว่าเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าซับลังกาเป็นพื้นที่ที่มีความอุดมสมบูรณ์และความหลากหลายทางชีวภาพสูงของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม อีกทั้งเป็นพื้นที่ทางอุทกวิทยาดันน้ำทั้งน้ำผิวดินและน้ำใต้ดินคอยหล่อเลี้ยงพื้นที่และบริเวณโดยรอบตามลุ่มน้ำป่าสัก นอกจากนี้การที่เขตฯมีภูมิฐานะเป็นที่ราบอยู่ท่ามกลางแนวเทือกเขา โดยเทือกเขาด้านทิศตะวันตกมีความลาดชันสูงเป็นแนวปะทะลมส่งเสริมให้เกิดฝนตกในพื้นที่ ส่วนเทือกเขาด้านทิศตะวันตกมีภูมิฐานะสูงต่ำสลับซับซ้อนเหมาะแก่การช่วยเก็บกักน้ำ ทดน้ำ ชะลอน้ำและส่งน้ำให้ไหลลงสู่ทางน้ำสายหลักของที่ราบ ฉะนั้นสภาพเช่นนี้จึงเป็นเสมือนอ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่ แต่มีลักษณะเป็นเทือกเขาสลับที่ราบและหน้าผาสูงชัน

ตอนที่ 2 ศึกษาและกำหนดผังแม่บทการใช้ประโยชน์ที่ดินให้เป็นแหล่งศึกษาธรรมชาติและแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน

จากการศึกษาและกำหนดขอบเขตการใช้ประโยชน์ที่ดินของเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าซับลังกาให้เป็นแหล่งศึกษาธรรมชาติและแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศนั้นพบว่า เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าซับลังกาสามารถแบ่งประเภทการใช้ประโยชน์พื้นที่ออกเป็น 4 ประเภท

(1) พื้นที่ธรรมชาติสันโดย เป็นพื้นที่ส่วนใหญ่มากกว่า 99 % ของพื้นที่ทั้งหมดโดยสงวนไว้เป็นป่าต้นน้ำ แหล่งอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้มีความหลากหลายและความอุดมสมบูรณ์ ทั้งนี้ในพื้นที่ที่มีสภาพแวดล้อมยังไม่เหมาะสมกับลักษณะการเก็บกักน้ำ ทดน้ำ ชะลอน้ำและส่งน้ำสามารถดัดแปลง ปรับปรุงหรือปรับแต่งลักษณะพื้นที่ให้เป็นปัจจัยทางกายภาพช่วยส่งเสริมพลวัตการเกิด การไหลและการเก็บกักของป่าต้นน้ำ

(2) พื้นที่หรือเขตธรรมชาติกึ่งสัน โดยไม่ใช้ยานยนต์ กำหนดให้เป็นเส้นทางเดินป่าของเจ้าหน้าที่และใช้เป็นแหล่งศึกษาธรรมชาติและท่องเที่ยวเชิงนิเวศของเขตฯเพื่อสื่อความหมายของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นการถ่ายทอดความรู้และสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์พื้นที่

(3) พื้นที่หรือเขตธรรมชาติกึ่งสัน โดยใช้ยานยนต์ กำหนดให้เป็นพื้นที่สำหรับพักผ่อนและพักผ่อนของหน่วยพิทักษ์ป่าแต่ละแห่งสำหรับรองรับนักท่องเที่ยวที่เดินป่าระยะไกลแล้วไม่สามารถกลับที่ทำการเหตุห้ามล่าได้ โดยพื้นที่เป็นส่วนต่อขยายเพิ่มเติมจากบริเวณที่ทำการหน่วยพิทักษ์ป่า การวางบริเวณและสภาพแวดล้อมเน้นการสร้างภูมิทัศน์ให้กับสถานที่ พื้นที่ใช้สอยมีการแบ่งสัดส่วนอย่างชัดเจน สภาพแวดล้อมภายในใช้แนวอาคารและพรรณไม้สร้างขอบเขตหรือแนว

กันชนป้องกันอันตรายควบคู่ไปกับการเป็นภูมิทัศน์ที่มีความกลมกลืนกับระบบนิเวศ ลดการเกิดสิ่งรื้อ ผิดปกติไปรบกวนสัตว์ป่าและสภาพแวดล้อม

(4) พื้นที่หรือเขตธรรมชาติที่มนุษย์สร้างขึ้น กำหนดให้เป็นพื้นที่สำหรับพักค้างแรมและใช้สอยกิจกรรมนันทนาการในพื้นที่ส่วนต่อขยายบริเวณสำนักงานเขตฯและพื้นที่หน่วยพิทักษ์ป่าห้วยประคู้ เนื่องจากสิ่งอำนวยความสะดวก อาคารที่พักอาศัยและพื้นที่ใช้สอยอื่นๆบริเวณที่ทำการเขตฯไม่สามารถรองรับจำนวนนักท่องเที่ยวกลุ่มใหญ่ได้หลายกลุ่มในคราวเดียวกัน อีกทั้งการใช้พื้นที่บริการนักท่องเที่ยวปัจจุบัน เริ่มมีความแออัดและไม่เพียงพอต่อการใช้สอยจึงจำเป็นต้องขยายพื้นที่ใช้สอยด้านที่พักอาศัยและสถานที่ประกอบกิจกรรมนันทนาการเพิ่มขึ้น สำหรับพื้นที่ส่วนต่อขยายของหน่วยพิทักษ์ป่าห้วยประคู้บริเวณริมอ่างเก็บน้ำเป็นทำเลที่มีศักยภาพเห็นทิวทัศน์ที่สวยงามของแนวเทือกเขาและอ่างเก็บน้ำเป็นมุมกว้างจึงกำหนดให้เป็นกลุ่มพื้นที่พักผ่อน ค้างแรมและสถานที่ประกอบกิจกรรมนันทนาการริมน้ำ

ตอนที่ 3 พัฒนาการออกแบบผังบริเวณทางสถาปัตยกรรมและภูมิสถาปัตยกรรมตามแหล่งศึกษาทางธรรมชาติและแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน

จากการศึกษาและพัฒนารูปแบบผังบริเวณระหว่างคณะผู้วิจัยและภาคีที่เกี่ยวข้องในกลุ่มพื้นที่ต่างๆของเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าห้วยขาแข้งมีรายละเอียด ดังนี้

1. การวางผังบริเวณเขตธรรมชาติสัน โขยให้เป็นแหล่งอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นป่าต้นน้ำ กำหนดการวางผังบริเวณให้มีระบบชลประทานแบบแรงโน้มถ่วงขนาดเล็กที่เหมาะสมกับการก่อสร้างในพื้นที่และไม่รบกวนระบบนิเวศเข้ามาช่วยส่งเสริมและปรับปรุงแก้ไขการกักเก็บน้ำ ทดน้ำ ชะลอน้ำและการส่งน้ำตามธรรมชาติ การใช้ระบบชลประทานขนาดเล็กเข้ามาช่วยแก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำและแก้ไขอัตราการไหลของน้ำที่เร็วและแรงให้มีอัตราการไหลที่ช้าลงทำให้ปริมาณน้ำมีเพียงพอสามารถแพร่กระจายไปทั่วพื้นที่ โดยเฉพาะช่วงฤดูแล้ง อีกทั้งด้วยเทคนิควิธีและการแก้ไขควรดำเนินการปรับปรุงภูมิทัศน์ฐานภูมิประเทศบางส่วนให้มีคุณลักษณะเป็นแอ่งน้ำและวางกระจายให้อยู่ทั่วบริเวณผืนป่า โดยแอ่งน้ำแต่ละแห่งกำหนดให้มีระบบทางน้ำเชื่อมถึงกันทุกแอ่งจะทำให้พื้นดินมีความชุ่มชื้นตลอดผืนป่า

2. การวางผังบริเวณในเขตธรรมชาติถึงสัน โขยไม่ใช้ยานยนต์ให้เป็นแหล่งศึกษาธรรมชาติและท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยมีรูปแบบการวางผังแม่บท ออกเป็น 3 ส่วน คือ (1) พื้นที่ธรรมชาติเป็นป่าดิบแล้งและป่าเบญจพรรณ (2) เส้นทางศึกษาธรรมชาติและท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นเส้นทางสัญจรใช้สำหรับเดินป่าที่มีคุณลักษณะทางกายภาพเป็นพื้นดินและหิน และ (3) พื้นที่สื่อความหมายและพักผ่อนเป็นพื้นที่สำหรับให้นักท่องเที่ยวเข้ามาศึกษาและท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ในการนี้กำหนดให้พื้นที่มีตำแหน่งและการจัดวางให้เกิดความสะดวกสบายต่อการดำเนินกิจกรรม การท่องเที่ยวและเรียนรู้เชิงนิเวศตามลักษณะภูมิฐานที่มีระดับความสูงแตกต่างกัน อีกทั้งการเลือกใช้พรรณไม้และการสร้างภูมิทัศน์จะใช้พรรณไม้ทั้งขนาดกลางและ ขนาดใหญ่มาปลูกเสริมและจัดวางให้เกิดที่ว่างสำหรับพักผ่อนและสื่อความหมาย เช่น การใช้กลุ่มพรรณ ไม้วางตัวโอบล้อมพื้นที่ รูปร่างคล้ายครึ่งวงกลมผสมกับความลาดชันของภูมิฐาน นอกจากนี้ยังมีสิ่งอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้ที่เข้ามา เช่น ใช้ป้ายบอกทาง ป้ายนำเสนอข้อมูล สะพาน พื้น ยกระดับและระเบียบชมทิวทัศน์

3. การวางผังบริเวณในเขตธรรมชาติดั้งเดิมโดยใช้ยานยนต์เป็นพื้นที่พักผ่อน กำหนดการจัดวางพื้นที่ใช้สอยให้เกิดขอบเขตและสัดส่วนการใช้พื้นที่อย่างชัดเจน อีกทั้งกำหนดจุดน่าสนใจ และจุดสำคัญด้วยการใช้พรรณไม้มาสร้างภูมิทัศน์ (Landmark) ให้กับพื้นที่ควบคู่กับการสร้างภูมิ ทัศน์ให้มีความร่มรื่นและรูปแบบกลมกลืนกับสภาพแวดล้อมเพื่อลดการเกิดสิ่งรบกวนไป รบกวนสัตว์ป่า

4. การวางผังบริเวณในเขตธรรมชาติที่มนุษย์สร้างขึ้นเป็นการวางผังในพื้นที่สำหรับพักผ่อน แรมและใช้สอยประกอบกิจกรรมนันทนาการในพื้นที่ ดังนี้ (1) พื้นที่ส่วนต่อขยายรองรับ นักท่องเที่ยวกลุ่มใหญ่บริเวณสำนักงานเขตฯ การวางผังเน้นการใช้แนวอาคารและต้นไม้เข้ามาสร้าง เป็นกรอบปิดล้อมพื้นที่ใช้สอยหลัก โดยภายในพื้นที่ใช้สอยหลักประกอบด้วยลาน โถง อาคารที่พัก อาศัย ศาลาโถงและหอส่งสัตว์จัดวางให้เกิดการใช้สอยที่สะดวกสบายและมีความต่อเนื่องถึงกัน ในการนี้หอส่งสัตว์ถูกนำมาใช้เป็นภูมิทัศน์ (Landmark) ของสถานที่ร่วมกับการใช้พรรณไม้ที่มี ความสวยงามด้านรูปทรงและสีสน และ (2) พื้นที่ส่วนต่อขยายบริเวณสำนักงานหน่วยพิทักษ์ป่า ห้วยประจู่ ออกแบบจัดวางกลุ่มพื้นที่ให้มีความสัมพันธ์กับสภาพภูมิฐาน ความสอดคล้องและ สักยภาพของสิ่งก่อสร้างที่มีอยู่เดิม โดยเน้นการวางผังอาคารและลาน โถงให้วางตัวไปตามพื้นที่ราบ ของเทือกเขาลาดชันไปตามระดับชั้นความสูง อีกทั้งหันทิศทางเปิดมุมมองให้เห็นทิวทัศน์ของอ่าง เก็บน้ำและแนวเทือกเขาเป็นมุมกว้าง ในการนี้ตำแหน่งของอาคารที่พัก ลานโถงและกลุ่มพรรณไม้ จัดวางให้มีความสัมพันธ์กับกิจกรรมและการใช้สอย รวมถึงการสร้างขอบเขตการใช้สอยให้อยู่ใน บริเวณจำกัดและสร้างภูมิทัศน์ (Landmark) ของพื้นที่ด้วยกลุ่มพรรณไม้ที่มีความโดดเด่นเวลา ออกดอกให้สีสนในแต่ละฤดูกาล

ข้อเสนอแนะ

1. ในการศึกษาครั้งต่อไป ควรศึกษาศักยภาพของน้ำผิวดินด้านการเก็บกักน้ำ การชะลอน้ำ และการส่งน้ำในเชิงปริมาณควบคู่กับการศึกษาและประเมินผลศักยภาพของน้ำใต้ดิน ในด้านปริมาณ ทิศทางการไหล และตำแหน่งของน้ำใต้ดินที่ผุดขึ้นมาเนื่องเขตฯเป็นป่าต้นน้ำ ฉะนั้นประเด็นสำคัญทางเขตฯจำเป็นต้องอนุรักษ์แหล่งต้นน้ำ โครงข่ายเส้นทางน้ำและการวางแผนพัฒนาระบบการจัดการน้ำทางธรรมชาติเพื่อดำรงรักษาปัจจัยพื้นฐานที่สนับสนุนการดำรงอยู่ของพืชพรรณและสัตว์ป่า

2. จากการศึกษาและสำรวจศักยภาพของพื้นที่พบว่า พื้นที่บางส่วนของเขตฯเป็นพื้นที่ป่าเสื่อมโทรม ฉะนั้นหากการเพิ่มพื้นที่ป่าถาวรของเขตฯ ในเบื้องต้นควรใช้พืชในแถบอนุรักษ์เป็นเครื่องมือช่วยในการกักเก็บน้ำสร้างความอุดมสมบูรณ์ให้กับพื้นดิน อันเป็นปัจจัยพื้นฐานต่อการเจริญเติบโตของพรรณไม้ให้ได้ตลอดปี โดยเฉพาะช่วงฤดูแล้ง

3. จากการวางผังแม่บทการใช้ประโยชน์ที่ดินและการวางผังบริเวณในเขตฯให้เป็นแหล่งศึกษาธรรมชาติและท่องเที่ยวเชิงนิเวศพบว่า เขตฯยังขาดการสร้างภูมิสัญลักษณ์ (Landmark) ตามธรรมชาติของพื้นที่ในด้านการนำพรรณไม้พื้นถิ่นที่มีศักยภาพเรื่องรูปทรง ความสวยงามของใบ และดอกที่มีสีสดตามฤดูกาลมาปลูกให้เป็นพื้นที่ขนาดใหญ่ทั้งบนที่ราบและบริเวณเชิงเขา ดังนั้นหากเขตฯดำเนินการสร้างภูมิสัญลักษณ์ดังกล่าวจะทำให้เขตฯกลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีคุณค่าด้านความงามของพืชพรรณแสดงสีสดตามฤดูกาลพร้อมกันเป็นพื้นที่ขนาดใหญ่

4. ด้วยตำแหน่งที่ตั้งของเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าซับลังกาอยู่ในบริเวณลุ่มน้ำป่าสักและอยู่ใกล้แหล่งเมืองโบราณสำคัญในอดีตเช่น เมืองศรีเทพและเมืองชัยจำปาศักดิ์เป็นต้น อีกทั้งด้วยอัตลักษณ์ของสภาพพื้นที่ที่ตั้งอยู่ระหว่างแนวเทือกเขาและเป็นแหล่งกำเนิดของสายน้ำลำสนธิ สันนิษฐานว่าพื้นที่ของเขตฯในอดีตน่าจะมีความสัมพันธ์กับชุมชนเมืองดังกล่าว หากมีการขุดค้นและศึกษาทางโบราณคดี ทางเขตฯสามารถที่จะพัฒนาให้เป็นแหล่งโบราณคดีควบคู่กับการเป็นเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า

5. จากการสำรวจเส้นทางสัญจรระยะทาง 10 กิโลเมตรเข้าสู่ป่าชั้นในไปยังบริเวณหน่วยพิทักษ์ป่าซับหวาย การพัฒนาเส้นทางควรปรับปรุงให้ยานพาหนะสามารถเข้าถึงได้โดยสะดวก แต่จำเป็นต้องกำหนดให้เส้นทางเป็นถนนที่มีปลายตันเพื่อป้องกันการทำลายและ สร้างความเสียหายแก่ระบบนิเวศของเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า อันเนื่องจากการตัดถนนให้มีความยาวต่อเนื่องไปจนถึงหน่วยพิทักษ์ป่าต้นน้ำลำสนธิ ซึ่งเป็นการตัดถนนผ่ากลางพื้นที่ป่าโดยตรงเพื่อเชื่อมพื้นที่ระหว่างอำเภอลำสนธิ จังหวัดลพบุรีกับอำเภอวิเชียรบุรี จังหวัดเพชรบูรณ์ให้มีระยะทางการเดินทางที่สั้นกว่าเส้นทางที่อยู่ใกล้เคียง ทั้งนี้สภาพพื้นที่หากตัดเป็นแนวถนนจะมีระดับ

ความลาดชันที่น้อยกว่าเส้นทางที่ตัดและใช้งานอยู่ในปัจจุบัน ฉะนั้นด้วยศักยภาพของเส้นทางดังกล่าวจะทำให้ปริมาณพาหนะที่ใช้สัญจรไปมามีจำนวนมาก ซึ่งแนวคิดดังกล่าวทางเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าซับลังกา ชุมชนกุศตาเพชรและภาคีที่เกี่ยวข้องจะต้องสร้างความเข้าใจ ประชาสัมพันธ์ ถึงความเสียหายที่จะเกิดขึ้นกับป่าซับลังกากับผลประโยชน์ที่ได้จากการตัดถนนและต้องสร้างแนวร่วมในการช่วยปกป้องอนุรักษ์ผืนป่าซับลังกาให้ปลอดจากการพัฒนาที่เสี่ยงต่อการทำลายความหลากหลายทางชีวภาพและความอุดมสมบูรณ์ของผืนป่า